

СЕКЦІЯ 8 – СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. РОЗРОБКА І ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОПОЛІТИКА. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

502.11(477)

Голик В.Г., студентка 1 курсу спеціальності 281 факультету управління та економіки
Виговська Т.В., кандидатка біологічних наук, доцентка Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ НАСЕЛЕННЯ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Виконання завдань екологічної політики України не є потужним. Зокрема однією з важливих складових виконання цих завдань є рівень екологічної свідомості населення і саме тому її необхідно формувати протягом усього життя громадян. Для цього нам, перед усім, потрібно розібратися, як саме це потрібно робити.

Ключові слова: екологічна свідомість, екологічна політика, екологічне виховання, екологічна освіта.

Вважаємо, що для початку слід визначити основні завдання екологічної політики в Україні на початку 21 століття. Ними є:

- Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;
- Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;
- Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;
- Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;
- Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління [1].

Є 5 стратегічних цілей задля досягнення основних завдань.

1. Екологічна свідомість, екологічні цінності, екологічна освіта.
2. Сталий розвиток, збалансоване використання природних ресурсів.
3. Дотримання екологічних вимог у всіх сферах.
4. Зниження екологічних ризиків та безпечне довкілля.
5. Належне екологічне урядування [4].

Як бачимо, привиття екологічної свідомості, екологічних цінностей та екологічної освіти, є ціллю номер 1, про що ми і поговоримо у даному дослідженні.

За визначенням Г.В. Платонова екологічна свідомість – це індивідуальна і колективна (суспільна) здатність усвідомлювати нерозривний зв'язок кожної окремої людини і всього людства загалом з цілісністю і відносною незмінністю природного середовища існування людини, усвідомлення необхідності використання цього розуміння у практичній діяльності, вміння і звичка діяти стосовно природи, не порушуючи зв'язок і колообіг природного середовища, сприяти їхньому поліпшенню для життя нинішнього і майбутніх поколінь людей.

Чому ж формування екологічної свідомості населення є таким важливим для здійснення основних завдань екологічної політики України?

Станом на 2018 рік, 59% опитаних погодилися із твердженням, що вони особисто можуть відігравати роль у захисті довкілля;

- При цьому 53% респондентів відповіли, що громадяни роблять недостатньо для збереження довкілля;
- Якщо поглянути на оцінку роботи влади в сфері екології, 62% опитаних вважали, що місцева влада робить недостатньо для охорони довкілля;
- Ще більше (66%) вважали, що уряд (центральна влада) робить недостатньо;
- В окремих заходах та активностях брали участь від 8,3% до 15,7% населення;
- Активними учасниками екологічних рухів себе назвали від 1,1% до 1,6% [5].

Становлення екологічної свідомості на сучасному етапі, на думку багатьох учених, йде за чотирма основними напрямками:

- Науковим - що виражається в прагненні реалізувати на практиці наявні теоретичні і практичні знання про існуючі у природному світі зв'язки, про те, як можна уникнути їх порушення в ході виробничої діяльності людини;
- Економічним - виражається в усвідомленні економічної невідповідності виробничої діяльності, що руйнує оточуюче природне середовище;
- Культурним - проявляється в прагненні зберегти природне середовище як елемент культурного середовища;

- Політичним - знаходить вияв у прагненні людей створювати умови існування, відповідні гідності людини.

Для формування екологічної свідомості населення, потрібно застосовувати неперервне екологічне виховання. Ось основні етапи:

1. Екологічне просвітництво - це перший ступінь в екологічному вихованні. Він формує перші елементарні знання про особливості взаємовідносин “суспільство-природа”;

2. Екологічна освіта - це психолого-педагогічний процес впливу на людину, метою якого є теоретичне формування екологічної свідомості;

3. Екологічне виховання – це формування в індивіда моральних принципів, що визначають його позицію та поведінку у сфері охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів [3].

Важливою умовою формування екологічної свідомості і поведінки є залучення учнів, студентів до громадського екологічного руху, що водночас, є важливим навчанням демократії. Екологічний рух, складовою якого є дитячі, молодіжні організації, виступаючи носієм нових екологічних цінностей, сприяє духовному зростанню, становленню нових ідеалів і орієнтирів у взаємодії з природою. Для формування екологічної свідомості доцільно використовувати форми і методи роботи, спрямовані на розвиток мотиваційно-ціннісних і поведінково-діяльнісних складових екологічної свідомості та поведінки, зокрема:

1. дослідження;
2. постановка проблемних запитань;
3. інтерактивні методи;
4. використання інформаційних комп'ютерних технологій;
5. залучення студентів до громадського екологічного руху, активної участі у різноманітних природоохоронних заходах;
6. позааудиторна робота [2].

Висновок: формування екологічної свідомості є складним і ще недостатньо дослідженим процесом. Але екологічна освіта розглядається сьогодні як один з найпотужніших засобів, що може забезпечити зміну ставлення людини і суспільства до навколишнього середовища з руйнівного, споживацького на дбайливе, бережливо-відновлювальне.

Завдання екологічної освіти —допомагати формуванню поведінки, сумісної з не руйнуванням середовища існування; розширенню діапазону практичних навичок, необхідних для розробки і виконання ефективних рішень зі збереження довкілля; забезпеченню більш тісного зв'язку між процесами освіти і реальним життям шляхом міждисциплінарного підходу.

Це важливий інструмент реалізації конституційного права кожного громадянина України на безпечне для життя і здоров'я довкілля, права на вільний доступ до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту, права на її поширення [6].

Якщо брати до уваги цифри й інші дані з дослідження, одразу ж можна визначити вагоме значення формування екологічної свідомості населення, задля здійснення основних завдань екологічної політики України та побачити, що для українців питання покращення ситуації у навколишньому середовищі є важливим і нам є чого прагнути.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
2. Салтовський О.І. Основи соціальної екології: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
3. Паламарчук В.О., Коренюк П.І. Економіка природокористування. Запоріжжя: “Дике Поле”, 2003. С. 3-17.
4. <https://mepr.gov.ua/timeline/Nacionalna-ekologichna-politika.html>
5. <https://sylpravdy.com/ekologichna-svidomist-ukrayincziv-u-konteksti-oczinky-kadrovogo-potenczialu-ekologichnyh-partij-ta-gromadskyh-obyednan/>
6. <https://ird.npu.edu.ua/files/didkov.pdf>

УДК 502/504

Гуменюк Л.М., заступник директора з виховної роботи,
учитель біології Хоменківського ЗЗСО I-III ступенів
магістр спеціальності 101 “Екологія”
КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В статті розкрито особливості екологічного туризму в контексті сталого розвитку. Показаний досвід інших країн в розвитку екологічного туризму. Проаналізоване значення даної проблеми для сучасного суспільства.

Ключові слова: екологічний туризм, природний туризм, сільський туризм, концепція сталого розвитку

Характерною рисою сучасного світового ринку туризму є прискорення його глобалізації та посилення міжнародної конкуренції. Дана тенденція об'єктивно буде мотивувати до розвитку і зміцнення впливу розвинених туристських регіонів і послаблювати на ринку позиції тих країн, де туризм не перетворився на домінуючий сектор економіки, не має необхідної підтримки влади і розвивається переважно стихійно.